

Baas in eigen Baas

Vrijheid, gelijkheid en zusterschap stonden bij De Baas hoog in het vaandel. Maar hoe vrouwvriendelijk was de kroeg in de praktijk? Als iemand daarop een antwoord kan geven, is het wel Mieke Hegge, medeoprichter van het feministische tijdschrift *De Naaimachine* en eind jaren zeventig actief in De Baas. “Als je feministisch was, dan was je dat overal. Dus ook in het café.”

Liepen er veel feministen rond in De Baas?

“In mijn tijd was ongeveer een derde van de werkers vrouw. Niet iedereen daarvan was overtuigd feminist: sommige vrouwen moesten er zelfs niets van hebben. En de vrouwen die er wel mee bezig waren, zou ik willen omschrijven als ‘anarchistisch-feministisch’. We waren van de harde lijn, maar tegelijkertijd ook luchtig en pragmatisch.”

Waar streden jullie voor?

“We wilden alles kunnen doen wat mannen ook konden. Gelijkberechtiging was een heel belangrijk issue. We wilden bijvoorbeeld dat vrouwen evenveel betaald zouden worden, maar ook dat een ‘vrouwelijke’ eigenschap als zorgzaamheid een even grote maatschappelijke waardering kreeg als ‘mannelijke’ eigenschappen. Achteraf gezien heeft dat iets paradoxaals: aan de ene kant wilden we gelijk zijn aan mannen, aan de andere kant benadrukten we juist het verschil.”

Wat voor acties voerden jullie?

“Nou, we deden bijvoorbeeld mee aan de demonstraties van Vrouwen Tegen Verkrachting, een Utrechtse actiegroep die aandacht vroeg voor seksueel geweld. Ook demonstreerden we voor ‘baas in eigen buik’, het recht op abortus. We vulden onze eigen vrouwenpagina’s in het linkse tijdschrift *de Onderste Steen* en eerder al had ik samen met Ine Habraken en Esther Thie *De Naaimachine* opgericht, ‘het enige echte feministiese blad op de School voor de Journalistiek’. In dat blad hebben we onder andere een keer naaktfoto’s van mannen gepubliceerd.”

Waarom deden jullie dat?

“Uit protest tegen porno, die een plat en ontmenselijk beeld van seks geeft. Mannen die klaarkomen en vrouwen die doen alsof: dat is een puur mannelijke fantasie die wordt getoond. Bovendien roept porno het beeld op dat mannen je mogen gebruiken. Hoewel de jaren zeventig natuurlijk ook de tijd waren van

IN DE NAAIMACHINE WERDEN NAAKTFOTO'S VAN BAAS-MANNEN GEPUBLICEERD

seksuele vrijheid. Dus we waren zeker niet preuts of zo. Maar als een man en een vrouw met elkaar vrijen, moeten ze daar wel allebei van kunnen genieten.”

Leefde het feminisme ook sterk onder de mannelijke Baaswerkers?

“Niet echt. In die tijd was ik slank, had ik lang blond haar en zag ik er – al zeg ik het zelf – heel aardig uit. Ik kan me nog goed herinneren dat Harrie Jekkers tegen me zei:

'Feminisme... dat heb jij toch helemaal niet nodig?' Dat geeft wel aan hoe weinig het leefde onder de mannen. Ons feminisme werd getolereerd, niet breed gedragen."

Vond je dat niet vervelend?

"Nee hoor, want we stonden vaak samen met de mannen op de barricaden. Zo hebben we een keer de beveiligingscamera's op Hoog Catharijne bespotten met nepsnieuw en het openingsconcert van Muziekcentrum Vredenburg verstoord met deksels en ratels. Ook heb ik een keer het woord 'Tegen' op de Dom geschilderd. Dat vond ik een hele mooie, krachtige kreet toen, die goed ons gevoel uitdrukte. We waren tegen ongelijkwaardigheid, tegen klassenjustitie, tegen het 'militair-industrieel complex'. Typisch een geval van jeugdige overmoed denk ik nu, maar toen geloofden we echt dat we de wereld konden veranderen."

Hoe zat dat in de kroeg zelf? Probeerden jullie bewust de traditionele rolpatronen te doorbreken?

"Ja, vrouwen deden precies hetzelfde werk als mannen. Hoewel ik eerlijk moet bekennen dat als er een zware fust verwisseld moest worden, ik ook wel eens keek of er een sterke man in de buurt liep. Ik kón het wel zelf, maar hoefde dat niet altijd even nodig te bewijzen. Dus in de dagelijkse praktijk waren we absoluut feministisch, maar stond dit een goede samenwerking niet in de weg. En de

mannen gaven ons ook alle ruimte om ons ding te doen. Voor die naaktfoto's in De Naaimachine heeft een aantal van hen zelfs geposeerd. Zo sportief waren ze wel."

Dus in de praktijk stonden de verhoudingen niet zo op scherp?

"Nou, we hadden wel een grote mond hoor. Die linkse mannen in de kroeg die allerlei dingen wilden veranderen, werden nu opeens geconfronteerd met vrouwen die óók allerlei dingen riepen. Harrie Jekkers en Koos Meinderts hebben daar later nog een grappig boekje over geschreven: 'Tejo, de lotgevallen van een geëmancipeerde man'. Misschien voelden de mannen zich wel eens een beetje in de hoek gedreven door ons, bijvoorbeeld tijdens de vergaderingen. Want we vonden iets al snel macho en iemand een seksist. Maar dat was gewoon de tijdgeest. Iederéén deed stevige uitspraken en de mannen dachten net zo zwart-wit als wij. Dat hoorde erbij in die tijd: een beetje provoceren."

Wat hield de Bazers in die zwart-wit-sfeer bij elkaar?

"De gemeenschappelijke idealen, in combinatie met de leuke, gezellige ploeg. De Baas was echt een sociale tent, een kroeg waar je ook graag kwam als je geen dienst had. Vriendschappen waren het cement. Bovendien waren we nergens aan gebonden: het maakte bijvoorbeeld totaal niet uit op

welke partij je stemde. Dat vond ik juist zo charmant aan De Baas."

Waren jullie er erg mee bezig om van De Baas een 'vrouvvriendelijke kroeg' te maken?

"Nou, de meeste Bazers waren natuurlijk mannen, dus die wisten niet uit eigen ervaring hoe het voelde om onheus bejegend te worden. Maar als je aangaf dat je last van iemand had, stond de hele groep achter je. En zelf pikte ik niet zo veel. Toen een klant bijvoorbeeld opdringerig werd, wilde ik daar duidelijk een punt van maken. Ik trok mijn mond open en dat liep uit de hand: hij dreigde me in elkaar te slaan en wachtte me buiten op. Toen ben ik met een escorte naar huis

gegaan. Later was ik mijn collega's erg dankbaar voor die bescherming, want zelf had ik helemaal niet in de gaten dat de situatie zo ernstig was."

Hadden jullie als feministen veel contact met andere actiegroepen?

"Ja, want De Baas stond echt bol van het activisme in die tijd. Er was bijvoorbeeld een behoorlijke overlap met de kraakbeweging. Maar als we meededen met een actie was dat bijna altijd individueel en niet namens het collectief. Dan zou je er namelijk eerst uren over moeten discussiëren."

Ben je trots op je feministische acties van die tijd?

"Niet echt, want mijn beeld van vrouwen en mannen is sindsdien enorm bijgesteld. Nu denk ik dat eigenschappen van mensen grotendeels bij hun geboorte vastliggen. Ook in de maakbaarheid van de samenleving geloof ik tegenwoordig veel minder. Maar ik ben wel trots op het activisme waarvan ons feminisme een onderdeel was. We zeiden niet alleen dat we de wereld wilden veranderen, maar probeerden dat ook. Daar ben ik zeker trots op. In De Baas zat een groep mensen die echt iets dééd."